

**ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜRLER ARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ****DETERMINING TEACHERS' INTERCULTURAL SENSITIVITY LEVELS**Serpil ÖZASLAN<sup>1</sup>, Canan FÜMEN YELER<sup>2</sup>, Semire ŞİK<sup>3</sup>, Mısra KARDEŞLER<sup>4</sup>, Dinçer BEKTAŞ<sup>5</sup>**Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri****Makale Bilgileri****Geliş Tarihi**

11.01.2023

**Kabul Tarihi**

17.02.2023

**Anahtar Kelimeler**Öğretmen, kültür,  
duyarlılık**Özet**

İnsanların parçası olduğu kültür birbirinden farklı özelliktedir ve sürekli değişim göstermektedir. Kültür, birbirinden çok farklı etnik toplumlardan oluşan, ama aynı zamanda din, ahlaki inançlar ve diğer unsurlardan da etkilenir. Kültür, hayatınızın neredeyse her alanındadır. Kültür müzik, edebiyat, görsel sanatlar, mimarlık ya da dil olarak ayrılabilir. Aslında, beş duyumuzla algıladığımız bir kültürün ürettiği şeyler, kültürün daha derin anlamının yansımasıdır. Çalışma kapsamında 145 öğretmen ile kültürlerarası duyarlılıklarının demografik özellikleriyle olan ilişkisinin tespiti için analiz uygulaması yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre öğretmenlerin demografik özellikleri ile kültürlerarası duyarlılıkları arasında bir ilişki tespit edilmemiştir.

**Article Info****Received**

11.01.2023

**Accepted**

17.02.2023

**Keywords**Teacher, culture,  
sensitivity**Abstract**

The culture that people are a part of is different from each other and is constantly changing. Culture is made up of very different ethnic societies, but is also influenced by religion, moral beliefs, and other factors. Culture is in almost every aspect of your life. Culture can be divided into music, literature, visual arts, architecture or language. In fact, what a culture produces that we perceive with our five senses is a reflection of the culture's deeper meaning. Within the scope of the study, an analysis was performed with 145 teachers to determine the relationship between their intercultural sensitivities and their demographic characteristics. According to the results of the analysis, no relationship was found between the demographic characteristics of the teachers and their intercultural sensitivity.

**1. GİRİŞ**

Kültür benzersizdir ve sürekli değişir. Bir kültür birçok farklı gruptan oluşur, ancak aynı zamanda din, ahlaki inançlar ve diğer faktörler tarafından yönlendirilir. Kültür hayatınızın her alanındadır. Kültür, müzik, edebiyat, görsel sanatlar, mimarlık veya dile ayrılabilir. Aslında kültürün beş duyumuzla algılamamızı sağladığı şey, en derin kültürü ortaya çıkarır. Kültür yaptıklarımız, düşündüklerimiz ve hissettiklerimizdir. Kültür öğretilir, öğrenilir ve paylaşılır. Bireyler kültürler içinde yaşarlar. Kültür semboliktir. Davranışa, söze, eşyaya atfedilir ve bu

<sup>1</sup> Lions Özel Eğitim Meslek Okulu, İstanbul, e-mail: serpilozaslan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0140-2733 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

<sup>2</sup> Cemile Besler İlkokulu, İstanbul, e-mail: cananfumen16@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7673-9691

<sup>3</sup> Prof. Faik Somer Spor Lisesi, İstanbul, e-mail: semirei@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-4972-1541

<sup>4</sup> TEV Zahide Zehra Garring Ortaokulu, İstanbul, e-mail: misratatlidamak@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1352-7325

<sup>5</sup> Perşembe Gazi Ortaokulu, Ordu, e-mail: dincerbektas@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8081-2866

tanım objektif, rasyonel ve mantıklıdır (Şişman, 2007: 3). Kültür önemlidir çünkü üyelerin her zaman onu anlamaya ihtiyaç duymadan birlikte çalışmasına izin verir.

Toplumda eğitim kurumları, kültürü nesilden nesile aktarma işini yapan aile ve çevreden sonra en önemli kurumlardır. Eğitimin kalitesini büyük ölçüde kültürel değerler belirlemektedir (Deveci, 2008: 31).

Yaşamda ve işte kültürün baskın ve ikincil olduğu durumlarla sıklıkla karşılaşırız. Kültürlerarası anlayış, her iki grubun birbirinin özelliklerini anlaması ve saygı duyması anlamına gelir. Herhangi bir toplumda tek bir sürecin varlığının önkoşulu, diğer kültürlerde farklı görülen, farklı anlamlarla dolu ya da hiçbir anlam taşımayan “ortak dil” ve “ortak kategoriler”in (Tikici, 2005: 219) gelişmesidir. Bunu hatırlamak kültürel iletişimin temel yasasıdır. Bunu başarmak için insanlarda bir bilinç birikimi olmalıdır. Okul; kültürü değiştirebilecek kurumlardan biridir (Bursalıoğlu, 2012: 35).

Kültür, insanların paylaştığı duygular, sosyal normlar, etkileşimler, eylemler, beklentiler, düşünceler, inançlar, tutumlar ve değerler kümesidir. Bu ilişkiler ağı kültürü oluşturur (Taymaz, 2003, s. 77).

Kişilerarası ilişkilerin yorumlanmasındaki kültürel farklılıkların, başkalarının duygularına verilen empatik tepkilerin, geleneksel kültürün bir işlevi olarak değiştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

### **1.1.Kültürlerarası Duyarlılık Kavramı**

Bireyler, yabancı topluluklarda bulunduklarında veya farklı topluluklardan insanlarla etkileşime girdiklerinde farklı davranış kalıpları sergileyebilirler. Bazı kişiler bu durumlarda iletişim sorunu yaşayabilir. Bu bağlamda iletişim sorunlarının önüne geçebilmek için insanların farklı kültürlere karşı bilinçlendirilmesi ve o kültürün normlarına saygı gösterilmesi önemlidir (Tamam ve Krauss, 2017: 1-3).

Bu farkındalık kültürel duyarlılık kavramı ile ifade edilmektedir. Çok kültürlülük kavramı, "farklı kültür ve kültürlere sahip insanları anlama, farklı kültürler karşısında karşılıklı saygı ve anlayışı geliştirme" olarak tanımlanmaktadır (Saygılı ve Kana, 2018).

Farklı kültürlerden insanlarla çalışmak, farklı topluluklarda zaman geçirmek, kültürel değerler hakkında bilgi sahibi olmak gibi deneyimler kültürel kimlik duygusunun geliştirilmesinde önemlidir. Başka bir deyişle, kültürel olarak hassas olan insanlar, kültürleri daha iyi ayırt etme yollarını göstermektedir (Bulduk ve ark., 2011).

### **1.2.Kültürlerarası Duyarlılığın Önemi**

Farklı kültürleri anlama kavramının önemi ve neden önemli olduğu Chen ve Stratosta (2000: 7-9) tarafından şu şekilde gösterilmektedir;

- Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte farklı kültürlerden insanlar arasındaki iletişim ve etkileşimin artması,
- Göç nedeniyle dünya çapında artan kültürel çeşitlilik,
- Etnik farklılıklara uluslararası yeniden vurgu ve bölgesel birlik oluşturma arzusu,
- Çok uluslu şirketlerin büyümesi ve küreselleşmenin artması, bu şirketlerde farklı kültürlerden insanların bir arada çalışmasına ihtiyaç duyulması.

### **1.3. Araştırmanın Önemi**

Osmanlı İmparatorluğu'nun mirası farklı ülkeler, farklı kültürler, birçok dil ve birçok din Anadolu'da inşa edildi, emek göçü, ekonomik açılım yurt dışına yapılacak vs. bu nedenlerle Türkiye'de kültürel çeşitlilik ve çok kültürlülük üzerine araştırmalar yapılması gerekmektedir. Kültürel açıdan duyarlı öğretmenler; Öğrencilerini tanıyarak, okul içinde ve dışında öğrencilerle ilgili bilgileri kullanarak, öğrencilerinin kültürlerini, geçmişlerini ve ailelerini öğrenerek ve öğrencileriyle iletişim halinde kalarak akademik ve davranışsal başarı üzerinde önemli bir etki yaratabilirler. Çalışmada öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri tespit edilecektir.

### **1.4. Araştırmanın Amacı**

Çalışmanın amacı öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının demografik özelliklerine göre tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerle anket uygulaması yapılmıştır.

### **1.5. Problem Cümlesi**

Araştırmanın problem cümlesi: Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir mi? şeklindedir.

### **1.6. Alt Problemler**

1. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?

5. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları okuldaki görev süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıkları meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

## 2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

### 2.1. Araştırma Deseni

Çalışma betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle göre araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır (Karasar, 2014).

### 2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 - 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Ataşehir ve Ümraniye ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 145 öğretmen yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

**Tablo 1.** Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

| Gruplar | Cinsiyet |       | TOPLAM |     |
|---------|----------|-------|--------|-----|
|         | Kadın    | Erkek | f      | %   |
|         | f        | f     | f      | %   |
|         | 114      | 31    | 145    | 100 |

Tablo 1’e göre kadın katılımcı sayısı 114, erkek katılımcı sayısı 31 olmak üzere toplam katılımcı sayısının 145 olduğu görülmektedir.

### 2.3. Veri Toplama Aracı

**Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği:** Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeylerini ölçmek için, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen 24 maddelik 5’li Likert tipi Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Türkçe’ye Üstün (2011) tarafından uyarlanmıştır. Orijinal ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında gerçekleştirilen iki ayrı uygulamada hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları .86 ve .88’dir. Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin geçerlik çalışması için Üstün (2011) Yıldız Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği

Sertifika Programı'na devam eden toplam 181 öğretmen adayı ile çeşitli devlet üniversitelerinde pedagojik formasyon almakta olan 59 öğretmen adayına ölçme aracı uygulanmıştır. Geçerlik çalışmasında tek faktör olarak değerlendirilen maddelerin faktör yük değerleri .19 ile .81 arasında değişmektedir. 19. maddenin faktör yük değerinin .19 olması nedeniyle bu madde ölçekten çıkarılmıştır. 11. maddenin ise faktör yük değerinin .29 olduğu görülmektedir. Bu değer faktör analizi için alt sınır olarak kabul edilen .30'a çok yakın olması sebebiyle ölçekten çıkarılmamıştır.

Türkçeye uyarlanmış formuna ait alfa katsayısı ise .90'dır. Bu katsayı, ölçeğin Türkçeye uyarlanmış formunun iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Orijinal formunda 5 faktörden oluşan ölçek Türkçe uyarlamasında tek faktörlü olarak analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda 19. madde, faktör yük değeri düşük olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Geriye kalan 23 madde dil eşdeğerliği, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sırasında kabul edilebilir değerler gösterdikleri için ölçekte aynen yer almıştır (Üstün, 2011). Ölçek 5 li likert tipi bir ölçektir. 1 den 5 e kadar her madde için puan verilmekte; 2, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 18, 19, 21. maddeler ters puanlanmaktadır.

#### **2.4. Veri Toplama Süreci**

Oluşturulan anketler Google form üzerinden katılımcılara uygulanmıştır.

#### **2.5. Veri Analizi**

SPSS 26.00 programıyla yapılan analizlerde değişken sayısına göre T-testi ve Anova testi kullanılmıştır.

### **3. BULGULAR**

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

#### **3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular**

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 2.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Yaş Bakımından İncelenmesi

|                           | Yaş   | n  | Ort.   | ss     | F     | p    |
|---------------------------|-------|----|--------|--------|-------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | 25-35 | 35 | 3,8795 | ,56157 | 2,005 | ,139 |
|                           | 36-45 | 71 | 3,9473 | ,42618 |       |      |
|                           | 46-60 | 39 | 3,7659 | ,39505 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 3.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Cinsiyet Açısından İncelenmesi

|                           | Cinsiyet | n   | Ort.   | ss     | t     | p    |
|---------------------------|----------|-----|--------|--------|-------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | Kadın    | 114 | 3,9214 | ,44823 | 2,001 | ,892 |
|                           | Erkek    | 31  | 3,7377 | ,47156 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 4.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

|                           | Medeni Durum | n   | Ort.   | ss     | t      | p    |
|---------------------------|--------------|-----|--------|--------|--------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | Evli         | 104 | 3,8516 | ,42343 | -1,283 | ,255 |
|                           | Bekar        | 41  | 3,9597 | ,53351 |        |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 5.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

|                           | Eğitim Durumu | n   | Ort.   | ss     | t     | p    |
|---------------------------|---------------|-----|--------|--------|-------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | Lisans        | 125 | 3,8685 | ,46692 | -,896 | ,480 |
|                           | Yüksek Lisans | 20  | 3,9674 | ,39695 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 6.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

|                           | Okulda Görev Süresi | n  | Ort.   | ss     | F     | p    |
|---------------------------|---------------------|----|--------|--------|-------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | 1-5 yıl             | 54 | 3,9420 | ,49364 | 1,446 | ,232 |
|                           | 6-10 yıl            | 44 | 3,8261 | ,39937 |       |      |
|                           | 11-20 yıl           | 37 | 3,9224 | ,49553 |       |      |
|                           | 21 yıl ve üzeri     | 10 | 3,6565 | ,27532 |       |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

### 3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının meslekte görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

**Tablo 7.** Öğretmenlerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Meslekte Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

|                           | Meslekteki Kıdem | n  | Ort.   | ss     | F    | p    |
|---------------------------|------------------|----|--------|--------|------|------|
| Kültürlerarası duyarlılık | 1-5 yıl          | 15 | 3,8899 | ,52480 | ,054 | ,983 |
|                           | 6-10 yıl         | 36 | 3,9070 | ,52124 |      |      |
|                           | 11-20 yıl        | 44 | 3,8686 | ,50795 |      |      |
|                           | 21 yıl ve üzeri  | 50 | 3,8739 | ,34113 |      |      |

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ( $p>0,05$ ).

## 4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Kültürel açıdan duyarlı öğretmenlerin, sınıflarındaki kültürel ve etnik açıdan farklı birçok öğrencinin ihtiyaçlarına özellikle duyarlı olmaları gerekir. Kültürlerarası eğitim, özellikle öğrenci merkezli pedagojinin uygulanmasının yanı sıra etnik ve kültürel açıdan hassas bir müfredatın seçilmesini ve sunulmasını içerir. Bu bağlamda kültürü anlama

yeteneğine sahip öğretmenlerin bulunması arzu edilir. Çalışmada 145 öğretmen ile yapılan anket uygulaması sonuçları aşağıdaki gibidir:

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yılmaz ve Göçen'in (2013) öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeylerini inceledikleri çalışmalarında da cinsiyet ve daha önce yaşanan yer kültürlerarası duyarlılık açısından fark yaratmamıştır.

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bulduk ve ark. (2017) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının medeni durum ve eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır.

Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılıklarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

#### **4.1. Öneriler**

Farklı kültürlerle karşılaşan öğretmenlerin bu kültürlere karşı yüksek duyarlılık göstermeleri mesleki verimini ve iş doyumunu artırabilir. Bu amaçla bu konuda kültürler arası duyarlılık kavramı ile diğer değişkenler ilişkisi araştırılabilir.

Sınırlı sayıda kültürler arası duyarlılık ölçeği olduğu dikkate alındığında bu alana ilişkin ölçekler geliştirilmesi önerilebilir.

#### **KAYNAKÇA**

Bulduk, S. Usta, E. Dinçer, Y. (2017). Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği, *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 7(2): 73-77

Bulduk, S., Tosun, H. ve Ardic, E. (2011). Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri J. Med. Ethics*, 19 (1): 25-31.

Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*, Ankara: PegemA.

Chen, G. Ve Starosta, W. J. (2000). *The development and validation of the intercultural sensitivity scale. paper presented at the annual meeting of the national communication association, Seattle, WA.*

- Deveci, H. (2008). *Eğitim bilimine giriş* (ed. Gültekin, M.) Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1825  
Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 948
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Saygılı, D. ve Kana, F. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılığı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1041-1063.
- Şişman, M. (2007). *Örgütler ve kültürler*, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tamam, E., ve Krauss, S. E. (2017). Ethnic-related diversity engagement differences in intercultural sensitivity among Malaysian undergraduate students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(2), 137-150.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi*, (Yedinci Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tikici, M. (2005). *Örgütsel davranış boyutlarından seçimler*. Ankara: Nobel Yayın.
- Üstün, E. (2011). *Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezilik düzeylerini etkileyen etmenler*, (yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri, İstanbul.
- Yılmaz F, Göçen S. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının kültürlerarası duyarlılık hakkındaki görüşlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6(15): 373-92